

Regeringskansliet
Straffrättsenheten
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över promemorian Åtalsförordnande enligt 2 kap. brottsbalken (Ds 2014:13)

Jag ställer mig bakom utredarens förslag om utökad behörighet för riksåklagaren att besluta åtalsförordnande. Jag är också positiv till att det införs bestämmelser om vilka omständigheter som ska beaktas vid prövningen. Därigenom ges både ledning för riksåklagarens prövning, samt görs tydligt för den enskilde åklagaren att det finns inskränkningar i den absoluta åtalsplikten beträffande utomlands begångna brott. De omständigheter som föreslås är i stort sådana som redan idag beaktas vid prövningen. Jag noterar dock att de angivna omständigheterna i viss mån skiljer sig från vad som föreslogs av den Internationella straffrättsutredningen.

Även om jag således är positiv till vad som nu föreslås vill jag samtidigt peka på den nackdel det innebär att utredarens uppdrag begränsats i förhållande till den bredare översyn som gjordes av den Internationella straffrättsutredningen. Varken svensk jurisdiktion för utomlands begångna brott, eller åtalsförordnandets utformning och omfattning som regulator av den absoluta åtalsplikten har varit föremål för överväganden. Förutom ett önskemål om att så faktiskt sker, innebär detta att de föreslagna omständigheter som ska läggas till grund för prövningen inte botten i en analys av den svenska jurisdiktionen och åtalsförordnande som sådant.

I ljuset av det nu sagda och då utredarens huvudsakliga uppdrag varit att överväga hur regeringen kan avhändas prövningen, är jag inte främmande för alternativet att saken tas om hand inom ramen för regeringens nuvarande delegationsrätt. Oavsett vilken väg som väljs, efterlyser jag att regeringen går vidare med den bredare genomlysningen av 2 kap. brottsbalken.

Jag har följande synpunkter på utredningens förslag.

Vägledning för användandet av ventilen avseende överlämnande till regeringen att besluta om åtalsförordnande samt dess utformning

Jag är positiv till utredarens förslag som innebär att riksåklagaren ska

ansvara för prövningen av åtalsförordnande utom i de fall som omfattas av 7 a och 7 b §§ brottsbalken. Dessa situationer har nära koppling till utrikes- och säkerhetspolitiken, som är regeringens exklusiva behörighet.

Jag delar också utredarens bedömning att det bör finnas en ventil för regeringen att pröva frågan då den är av utrikes- och säkerhetspolitisk betydelse. Eftersom ett överlämnande till regeringen i dessa fall föreslås bli obligatoriskt, till skillnad från den fakultativa möjligheten i 3 § delegationsförordningen, vore det önskvärt med tydlig vägledning avseende vilka typer av situationer som avses. Även om situationen endast kan förväntas uppstå vid ett fåtal tillfällen, torde det faktum att bestämmelsen blir obligatoriskt kräva ett fylligare tolkningsunderlag eller exemplifieringar.

Vidare bör tydligt framgå att det är riksåklagaren som har att bedöma huruvida ärendet ska hänskjutas till regeringen. Beslutet om åtalsförordnande måste vara gällande om riksåklagaren har gjort bedömningen att ärendet inte behöver överlämnas till regeringen, även om det kan finnas olika meningar om ärendets utrikes- och säkerhetspolitiska konsekvenser. Bestämmelsen i 5 b § 4 stycket kan förslagsvis istället utformas med tillägget ”*Om riksåklagaren bedömer att prövningen har särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik, ska riksåklagaren överlämna ärendet till regeringen för beslut.*”

Riksåklagarens yttrande vid överlämnande till regeringen

I utredningen anges att utgångspunkten är att, då ärendet överlämnas till regeringen, riksåklagaren förenar överlämnandet med ett yttrande, där riksåklagarens ställningstagande redovisas (sid.71). Om ett sådant yttrande förutsätts, bör enligt min mening detta framgå av lagtexten (jfr. 15 § utlämningslagen (1957:668)). Dessutom bör i kommentaren till bestämmelsen anges vad riksåklagarens yttrande förväntas omfatta.

Rekvisitet avseende eventuella åtgärder för lagföring i en annan stat

Rekvisitet i 5b § 2 st 3 p ”om åtgärder för lagföring har inletts eller kommer att inledas i en annan stat”, tar sikte på s.k. positiva jurisdiktionskonflikter. Bestämmelsen bör dock utformas så att även negativa jurisdiktionskonflikter omfattas. Den omständigheten att en annan stat bedömt att det *inte* finns anledning att utreda eller beivra brottsligheten kan också ha betydelse för om åtalsförordnande bör meddelas eller inte.

Brott begånget utomlands av utlänning som efter att brottet begåtts blivit svensk medborgare

Idag har riksåklagaren med stöd av delegationsförordningen regeringens bemyndigande att fatta beslut om åtalsförordnande avseende brott begånna

utomlands av svenska medborgare och utländsk medborgare med hemvist i Sverige. I utredningen förslås att riksåklagaren ska ges möjlighet att i dessa fall delegera prövningen till allmän åklagare. Då det finns viss tveksamhet kring vad som gäller när den misstänkte blivit svensk medborgare eller erhållit hemvist *efter* det att brottet begåtts vore det önskvärt att detta klargjordes.

Detta yttrande har beslutats av riksåklagare Anders Perklev.

I handläggningen av ärendet har deltagit enhetschefen Ola Löfgren och kammaråklagaren Linalotta Petrelius Ndisi, föredragande.

Anders Perklev

Linalotta Petrelius Ndisi